

Határozatok Tára

C-436/22. sz. ügy

**Asociación para la Conservación y Estudio del Lobo Ibérico (ASCEL)
kontra
Administración de la Comunidad de Castilla y León**

(a Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León [Spanyolország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

A Bíróság ítélete (első tanács), 2024. július 29.

„Előzetes döntéshozatal – A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme – 92/43/EGK irányelv – 2., 4., 11., 12., 14., 16. és 17. cikk – Az állatfajok szigorú védelmére irányuló rendszer – *Canis lupus* (farkas) – Vadászati hasznosítás – Az érintett faj populációi védettségi állapotának értékelése – Az érintett faj »kedvezőtlen, nem megfelelő« védettségi állapota – E faj kedvező védettségi állapotának fenntartásával vagy helyreállításával nem összeegyeztethető hasznosítás – Valamennyi legújabb tudományos adat figyelembevételé»

1. *Környezet – A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme – 92/43 irányelv – Közösségi jelentőségű állatfajok – Felvétel – Hatály – Valamely faj kedvező védettségi állapotára vonatkozó vélelem – Hiány – A védettségi állapot meghatározása – Kritériumok*
(a 2013/17 irányelvvel módosított 92/43 tanácsi irányelv, 1. cikk, i) pont, 2. cikk (1) és (2) bekezdés, 11. és 12. cikk, 14. cikk, (1) bekezdés és V. melléklet)

(lásd: 50., 51., 60., 61. pont)

2. *Környezet – A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme – 92/43 irányelv – Közösségi jelentőségű fajok – Állománygazdálkodási intézkedések – A tagállamok mérlegelési jogköre – Korlátok – Valamely faj vadászati hasznosításának korlátozása – Megengedhetőség – Feltétel – Valamely állatfaj kedvező védettségi állapotának fenntartására vagy helyreállítására irányuló intézkedés szükségessége*
(a 2013/17 irányelvvel módosított 92/43 tanácsi irányelv, (15) preambulumbekkezdés és 2. cikk, (2) bekezdés, 11. cikk, 14. cikk és V. melléklet)

(lásd: 52–58., 69., 70. pont)

3. *Környezet – A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme – 92/43 irányelv – A védettségi állapot felügyeletére vonatkozó kötelezettség – Terjedelem – Valamely faj vadászati hasznosítása vagy vadászata engedélyezésének lehetősége hatékony felügyelet hiányában – Kizártság*

(a 2013/17 irányelvvel módosított 92/43 tanácsi irányelv, 1., 2., 11., 14. és 17. cikk, valamint II. melléklet., IV. melléklet, a) pont és V. melléklet)

(lásd: 59., 62–66. pont)

4. *Környezet – A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme – 92/43 irányelv – Közösségi jelentőségű állatfajok – Valamely állatfaj védettségi állapotának kedvezőtlen jellege – Következmények – Az elővigyázatosság elvének tiszteletben tartása – A tagállamok azon kötelezettsége, hogy tartózkodjanak a vadászat engedélyezésétől – Feltétel – A faj kedvező védettségi állapotának fenntartására vonatkozó kockázatokat illetően fennálló bizonytalanságok – Értékelési szempontok (EUMSZ 191. cikk, (2) bekezdés, EUMSZ 192. cikk, EUMSZ 193. cikk, a 2013/17 irányelvvel módosított 92/43 tanácsi irányelv, 1., 2., 11., 14. és 17. cikk, valamint II melléklet., IV. melléklet, a) pont és V. melléklet)*

(lásd: 71–74., 76–78. pont és a rendelkező rész)

5. *Környezet – A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme – 92/43 irányelv – A fajok védelme – Eltérések – Az eltérést engedő intézkedések elfogadásának előfeltételei – Az érintett fajok populációi kedvező védettségi állapotának fenntartása – Az eltérések kivételes engedélyezésére vonatkozó feltételek (a 2013/17 irányelvvel módosított 92/43 tanácsi irányelv, 12. és 16. cikk)*

(lásd: 77. pont)

Összefoglalás

A Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León (Kasztília és León felsőbírósága, Spanyolország) által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján a Bíróság arról a kérdésről határoz, hogy kiállítható-e vadászati engedély a *canis lupus*, közismert nevén farkas tekintetében, ha e faj védettségi helyzetét az élőhelyvédelmi irányelv¹ értelmében „kedvezőtlennek, nem megfelelőnek” minősítették.

2019-ben a Spanyol Királyság által az élőhelyvédelmi irányelv 17. cikke alapján a 2013 és 2018 közötti időszakra vonatkozóan az Európai Bizottságnak küldött jelentés rámutatott, hogy a farkas védettségi állapota „kedvezőtlen, nem megfelelő” a földközi-tengeri, az atlanti és az alpesi régiókban, amelyek közül az első kettő Kasztília és León területét is magában foglalja.

Mindemellett a nemzeti jogszabályok értelmében a farkast a Duero folyótól északra „vadászható fajként” jelölték meg. A Kasztília és León autonóm közösség természeti örökséggel és erdészeti politikával foglalkozó főigazgatósága 2019. október 9-i határozatával jóváhagyta a Kasztília és León Duero folyótól északra fekvő vadászterületein élő farkasra vonatkozó helyi gazdálkodási tervet a 2019 és 2022 közötti időszakra.

¹ A 2013. május 13-i 2013/17/EU tanácsi irányelvvel (HL 2013. L 158., 193. o.) módosított, a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.; a továbbiakban: élőhelyvédelmi irányelv).

Az e határozattal szemben benyújtott kereset tárgyában eljáró bíróság, amely a kérdést előterjesztő bíróság, arra vár választ a Bíróságtól, hogy az élőhelyvédelmi irányelvvel, és különösen annak 14. cikkével² ellentétes-e az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a farkast olyan fajként jelölik meg, amelynek példányai e tagállam területének olyan részén vadászhatók, ahol nem tartozik az ezen irányelv 12. cikkének (1) bekezdésében előírt szigorú védelem hatálya alá, jóllehet védettségi helyzetét az említett tagállam egész területén kedvezőtlennek minősítették.

A Bíróság álláspontja

A Bíróság először arra emlékeztet, hogy az élőhelyvédelmi irányelv IV. mellékletének a) pontjával összefüggésben értelmezett 12. cikke értelmében a farkas a „közösségi jelentőségű” fajok közé tartozik, amelyeket e cikk értelmében „szigorú védelemben” kell részesíteni. E szigorú védelmi rendszer többek között a Duero folyótól délre található farkaspopulációkra vonatkozik, amelyek kifejezetten szerepelnek az élőhelyvédelmi irányelv II. mellékletében mint „közösségi jelentőségű állatfaj, amely megőrzéséhez különleges természetmegőrzési területek kijelölése szükséges”. Az e folyótól északra található spanyol farkaspopulációk viszont olyan közösségi jelentőségű állatfajként szerepelnek az élőhelyvédelmi irányelv V. mellékletében, amelynek vadon történő befogása, valamint hasznosítása igazgatási rendszabályok alá vonható, és amely ennél fogva az említett irányelv 14. cikkének hatálya alá tartozik.

E tekintetben az a körülmény, hogy valamely közösségi jelentőségű állat- vagy növényfaj szerepel az élőhelyvédelmi irányelv V. mellékletében, nem jelenti azt, hogy védettségi állapotát főszabály szerint kedvezőnek kell tekinteni. Azonkívül ugyanis, hogy a területükön található fajok állapotát a tagállamok közlik a Bizottsággal, e felvétel kizárólag azt jelenti, hogy az ezen irányelv 11. cikkében előírt felügyeletre vonatkozó kötelezettség fényében és az irányelv céljának biztosítása érdekében az említett faj „alkalmas arra”, hogy kezelésükre vonatkozóan intézkedéseket hozzanak, ellentétben az említett irányelv IV. mellékletének a) pontjában felsorolt fajokkal, amelyekre mindenképpen vonatkozik az ugyanezen irányelv 12. cikkében előírt szigorú védelmi rendszer.

Másodszor, azon igazgatási rendszabályokat illetően, amelyek alá vonhatók az élőhelyvédelmi irányelv V. mellékletében felsorolt fajok, a vadászati hasznosítás korlátozható vagy tiltható, ha ez az érintett faj kedvező védettségi állapotának fenntartásához vagy helyreállításához szükséges.

Egyrészt ugyanis ezek az intézkedések vonatkozhatnak a bizonyos területekhez való hozzáférésre, a példányok befogásának, illetve bizonyos populációinak hasznosítására vonatkozó tilalomra, vagy akár a kvótarendszerek bevezetésére. Következésképpen az említett intézkedések, ha vadászati szabályokat tartalmaznak is, korlátozzák, nem pedig kiterjesztik az érintett fajok befogását.

Másrészt a tagállamokat annak meghatározása tekintetében megillető mérlegelési mozgásteret, hogy szükség van-e ilyen intézkedések elfogadására, korlátozza az annak biztosítására irányuló kötelezettség, hogy valamely vadon élő faj példányainak begyűjtése és befogása, valamint e példányok hasznosítása összeegyeztethető legyen e faj kedvező védettségi állapotának fenntartásával.

² Lásd az élőhelyvédelmi irányelv 14. cikkének (1) bekezdését: „A tagállamok, amennyiben a 11. cikkben előírt felügyelet eredményeként szükségesnek ítélik, intézkedéseket hoznak annak biztosítására, hogy az V. mellékletben felsorolt vadon élő állat- és növényfajok példányainak vadonból befogása, illetve begyűjtése, továbbá használata összeegyeztethető legyen kedvező védettségi állapotuk fenntartásával”.

Márpedig ha valamely faj védettségi állapota kedvezőtlen, az illetékes hatóságoknak az élőhelyvédelmi irányelv 14. cikke értelmében intézkedéseket kell hozniuk a faj védettségi állapotának olyan mértékű javítása érdekében, hogy az érintett állomány hosszú távon kedvező védettségi állapotot érjen el.

Az e cikken alapuló intézkedések elfogadása mindenesetre csak akkor megengedett, ha azok hozzájárulnak az érintett fajok kedvező védettségi állapotának fenntartásához, illetve helyreállításához. Így, ha az érintett tagállamon belül az élőhelyvédelmi irányelv V. mellékletében szereplő fajokkal kapcsolatban végzett elemzések olyan eredményekhez vezetnek, amelyek alkalmasak az országos szintű beavatkozás szükségességének bizonyítására, e tagállam korlátozhatja, de nem terjesztheti ki az e cikkben említett tevékenységeket annak érdekében, hogy e fajok példányainak a vadon való befogása összeegyeztethető legyen ezen irányelv célkitűzéseivel. Ekkor a vadászat korlátozása vagy megtiltása e tekintetben szükséges intézkedésnek tekinthető. Ilyen eszköz különösen akkor válik szükségessé, ha az érintett faj védettségi állapota kedvezőtlen, elsősorban a példányok pusztulása miatt. Mindemellett, még ha e veszteségek főként más okok miatt keletkeznek is, szükségesnek bizonyulhat, hogy ne engedélyezzék a vadászatot, amely további veszteségeket okozna.

Az elővigyázatosság EUMSZ 191. cikk (2) bekezdésében foglalt elvével összhangban ugyanis, amennyiben a rendelkezésre álló legjobb tudományos adatok vizsgálata bizonytalanságnak enged helyt a tekintetben, hogy valamely közösségi jelentőségű faj hasznosítása összeegyeztethető-e vagy sem e faj kedvező védettségi állapotának fenntartásával vagy visszaállításával, az érintett tagállamnak el kell tekintenie e hasznosítás engedélyezésétől.

Harmadszor, a Bíróság kifejti, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 11. cikke értelmében a tagállamok felügyelik a 2. cikkben említett természetes élőhelyek és fajok védettségi állapotát, különös tekintettel az elsődleges fontosságú természetes élőhelytípusokra és a veszélyeztetett fajokra. E felügyelet alapvető fontosságú az ezen irányelv 14. cikkében foglalt feltételek tiszteletben tartásának biztosításához, valamint annak meghatározásához, hogy szükség van-e olyan intézkedések elfogadására, amelyek biztosítják e faj hasznosításának a kedvező védettségi állapot fenntartásával való összeegyeztethetőségét, és önmagában az említett faj védelmének biztosításához szükséges egyik intézkedésnek minősül. Következésképpen valamely faj vadászati hasznosítása nem lehetséges, azaz a faj nem vadászható, ha védettségi állapotának hatékony felügyelete nem biztosított.

E tekintetben valamely faj védettségi állapotának és az élőhelyvédelmi irányelv 14. cikkén alapuló intézkedések elfogadása célszerűségének értékelése során nemcsak az ezen irányelv 17. cikke alapján hatévenként készített jelentést, hanem az említett felügyelet során nyert legújabb tudományos adatokat is figyelembe kell venni. Ezeket az értékeléseket nemcsak helyi szinten, hanem a bioföldrajzi régió szintjén, sőt akár határokon átnyúló szinten is el kell végezni. Ezenkívül e felügyeletre különös figyelmet kell fordítani, amennyiben ez a faj bizonyos régiók tekintetében azon, közösségi jelentőségű fajok sorában szerepel, amelyek megőrzéséhez különleges természetmegőrzési területek kijelölése szükséges,³ vagy amelyeket szigorú védelemben kell részesíteni,⁴ vagy amelyek a szomszédos régiók tekintetében közösségi jelentőségű fajnak minősülnek, amelyek vadon történő befogása, valamint hasznosítása igazgatási rendszabályok alá vonható.⁵

³ Lásd az élőhelyvédelmi irányelv II. mellékletét.

⁴ Lásd az élőhelyvédelmi irányelv IV. mellékletének a) pontját.

⁵ Lásd az élőhelyvédelmi irányelv V. mellékletét.

E megfontolások összességének fényében a Bíróság megállapítja, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 14. cikkével ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely engedélyezi a farkas vadászatát e tagállam területének azon részén, ahol az nem tartozik szigorú védelem hatálya alá, jöllehet e faj védettségi állapotát az említett tagállam egész területén „kedvezőtlennek, nem megfelelőnek” minősítették. E tekintetben figyelembe kell venni az ezen irányelv 17. cikke alapján hatévenként készített jelentést, minden legújabb tudományos adatot, ideértve az ugyanezen irányelv 11. cikkében előírt felügyeletnek köszönhetően nyert adatokat, valamint az elővigyázatosság EUMSZ 191. cikk (2) bekezdésében foglalt elvét.